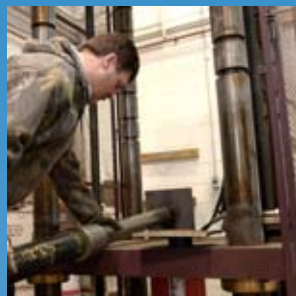
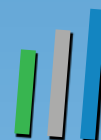

Министерство на икономиката и енергетиката

НАРЪЧНИК ПО СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

**Дирекция "Европейски фондове за конкурентоспособност" -
Управляващ орган на Оперативна програма „Развитие на
конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013 г.“**

Оперативна програма

„РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА 2007-2013 г.“

Министерство на икономиката и енергетиката

**Дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ -
Управляващ орган на Оперативна програма „Развитие на
конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013 г.“**

Съдържание

I. СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС ПО ОТНОШЕНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	5
1. Регионална политика и Структурни фондове на ЕС	5
o Цел “Сходство”	6
o Цел Регионална конкурентоспособност и заетост: очакване и насърчаване на промяната.	7
o Цел Европейско териториално сътрудничество.	8
2. Финансови ресурси	9
3. Принцип на помощта	11
4. Региони, които могат да кандидатстват за помощ от Структурните фондове и териториални единици за статистически цели	11
5. Степен на гържавни помощи	12
II. СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ КАТО ОСНОВЕН ИНСТРУМЕНТ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС	13
1. Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР – ERDF)	13
2. Европейски социален фонд (ЕСФ – ESF)	14
3. Кохезионен фонд	14
4. Други финансови инструменти	15
o Европейски фонд за ориентиране и гарантиране на земеделците (ЕФОГЗ - EAGGF)	15
o Финансов инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР - FIFG)	15
o Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)	16
o Инициативи на Общността	16
o Хоризонтални политики на Общността	16
5. Стратегически насоки на Общността	17
III. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ” ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРУКТУРНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС	18
1. Процес на програмиране на помощта от СФ в България	18
2. Оперативната програма “Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”	21
3. Комитет за наблюдение на Оперативна програма “Конкурентоспособност”	22

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАШЕНИЯ

БВП - Брутен вътрешен продукт

БНП – Брутен нетен продукт

ВЕИ – Възобновяеми енергийни източници

ДВ – Държавен вестник

ЕК – Европейска Комисия

ЕО – Европейска Общност

ЕС - Европейски съюз

ЕСЗ – Европейска стратегия за заетост

ЕСФ – Европейски социален фонд

ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие

ЕФОГЗ – Европейски фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието

ИАНМСП – Изпълнителна агенция за насърчаване на МСП

КН – Комитет за наблюдение

МСП - Малки и средни предприятия

МЗ – Междинно звено

МИЕ – Министерство на икономиката и енергетиката

НПР – Национален план за развитие

НСРР – Национална стратегическа референтна рамка

НИРД - Научно изследователска и развойна дейност

ОП – Оперативна програма

СФ – Структурни фондове

УО – Управляващ орган

ФИОР - Финансов инструмент за ориентиране на рибарството

I. СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС ПО ОТНОШЕНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И СТРУКТУРНИ ФОНДОВЕ НА ЕС

Регионалната и структурната политика е един от водещите елементи на общата рамка на икономическата политика на ЕС. Тази политика (също наричана и политика за икономическо и социално сближаване) бе създадена в резултат на обединението в едно цяло на регионалните, социалните и някои селскостопански политики. Обединяването на тези политики бе мотивирано от нуждата за по-добра координация между трите области. Политиката за икономическо и социално сближаване се счита за една от най-важните политики на ЕС. Ето защо ЕС заделя за нея повече от една трета от общия си бюджет.

Структурната политика на ЕС цели укрепване на икономическото и социалното сближаване между всички страни-членки на ЕС и кандидатстващите за членство страни. Политиката е насочена основно към намаляване на различията в развитието на европейските региони. Това означава, че основната част от подкрепата е насочена към най-малко развитите в структурно отношение региони, острови и селски райони на страните-членки.

В опит да се подобрят икономическите резултати на ЕС, през март 2000 г. в Лисабон, беше приета стратегия, целяща да направи Европа най-успешната и конкурентна "икономика на знанието" в света до 2010 г. Съветът от Ница през декември 2000 г. превърна целите от Лисабон за намаляване на бедността в координирана стратегия на ЕС за социално интегриране. На съвета в Гьотеборг през юни 2001 г. стратегията от Лисабон беше разширена, като бе прибавен нов акцент върху защитата на околната среда и постигането на по-устойчиво развитие.

Третият кохезионен доклад заключи, че разширяването на Съюза до 25 страни - членки, в последствие до 27 и повече, е безпрецедентно предизвикателство за конкурентоспособността и вътрешната кохезия в Съюза. Разширяването доведе до задълбочаване на разликата в икономическото развитие, изместване на проблема с "неравенството" на изток в географски аспект и по-трудна ситуация по отношение на заетостта.

На 16 декември 2005г., Комисията прие предложение за финансовите перспективи за периода 2007–2013 г. на разширения Европейски съюз, съставен от 27 страни - членки.

Комисията споделя виждането, че интервенцията на Съюза в множество ключови области изискват засилване. По-конкретно, Комисията взе решение, че е необходимо амбициозна Кохезионна политика, която да представлява съществен елемент от финансовия пакет.

Комисията предлага дейностите, подкрепяни от кохезионната политика, да се фокусират върху ин-

вестиции в ограничен брой приоритети на Общността, които отразяват програмите от Лисабон и Гьотеборг, където интервенцията на Общността може да доведе до ефект на левъридж и значителна добавена стойност. Следователно, за оперативните програми Комисията предлага целеви списък с ограничен брой ключови теми както следва: иновации и икономика на знанието, околна среда и предотвратяване на риска, достъпност и услуги от общ икономически интерес. За програми, свързани със заетостта, фокусът ще е върху въвеждането на реформи, необходими за постигане на пълна заетост, подобряване на качеството и продуктивността на работното място, социално интегриране и сътрудничество, което е в съответствие с препоръките на Европейската стратегия за заетост (ЕСЗ).

Концентриране върху три цели на Общността

За програмен период 2007-2013 структурната политика на общността се концентрира върху три цели: **сходство; регионална конкурентоспособност и заетост; териториално сътрудничество.**

o Цел "Сходство"

Целта "Сходство" касае по-малко развитите страни - членки и региони, които съгласно договора са основен приоритет за Кохезионната политика на Общността. Договорът за ЕС изисква намаляване на несъответствията между "нивата на развитие на различните региони и изостаналост на по-малко толерираните региони или острови, включително селските райони". Разширяването ще предизвика безпрецедентно увеличение на различията в Съюза, като намалението им ще изисква дългосрочни, трайни усилия.

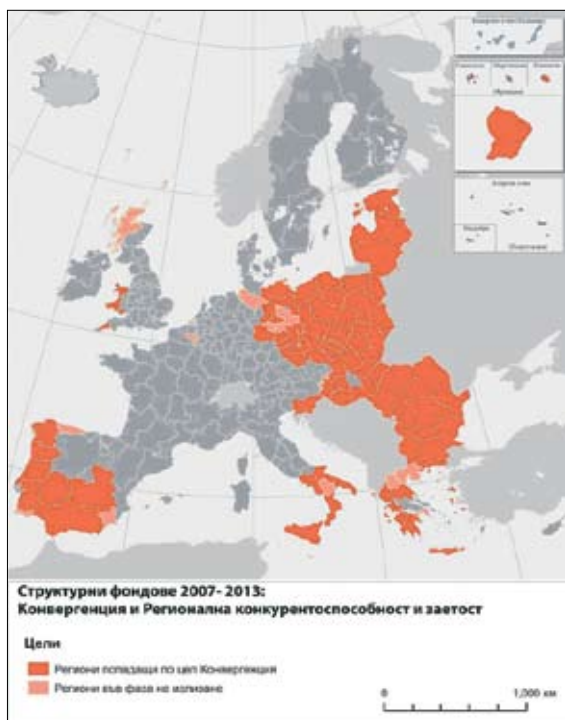
Цел „Сходство“ касае на първо място регионите, чиито **БВП на глава от населението е по-малко от 75% от средното за Общността.** Основната цел на Кохезионната политика в тези региони е насочена към насърчаване на условията за повишаване на растежа, и на фактори, които да доведат до реално сходство. Стратегиите също така трябва да планират развитието на дългосрочна конкурентоспособност и заетост.

Програмите по цел „Сходство“ ще бъдат подкрепяни от финансовите ресурси на **Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд** в съответствие с принципите, изложени в договора.

Кохезионният фонд ще се прилага за страните - членки с **БНП под 90% от средния за Общността.** Помощта на Кохезионния фонд ще зависи от изпълнението на условията на икономическо сходство, както и от необходимостта да се избягват прекомерни публични дефицити.

България след присъединяването си ще получава финансиране по цел "Сходство"

Карта на регионите по цел „Сходство“

o Цел Регионална конкурентоспособност и заетост: очакване и насърчаване на промяната

Докато интервенциите в по-слабо развитите страни - членки и региони остават приоритет на Кохезионната политика, съществуват важни предизвикателства, касаещи всички страни - членки на ЕС, като бърза икономическа и социална промяна и реструктуриране, търговска глобализация, движение към икономика и общество, основаващи се на знанието, застаряващо население, нарастваща имиграция, липса на квалифицирани кадри в ключови сектори и проблеми със социалната интеграция.

За преодоляване на тези предизвикателства, Съюза трябва да изиграе ключова роля. За Кохезионна политика извън най-слабо развитите страни - членки и региони, Комисията предлага следния двустранен подход:

- Първо, чрез **регионални програми, финансирани от ЕФРР**, Кохезионната политика ще помага на региони и регионални власти да очакват и насърчават икономическата промяна в индустриални, градски и селски райони, посредством засилване на тяхната конкурентоспособност и атрактивност, като отчита съществуващите икономически, социални и териториални неравенства.
- Второ, чрез **програмите, финансирани от ЕСФ**, Кохезионната политика ще помага на хората да предвиждат и да се адаптират към икономическата промяна, в съответствие с политическите приоритети на ЕСЗ, като подкрепят политики, целящи пълна заетост, качество и продуктивност на работното място и социално интегриране.

В рамките на новите регионални програми, финансирани от ЕФРР, Комисията предлага по-стриктно съсредоточаване на интервенциите по три приоритетни теми: иновации и икономика, основаваща се на знанието, околна среда и предотвратяване на риска, достъпност и услуги от общ икономически интерес.

Единственият източник за финансиране на новите програми ще бъде ЕФРР. От гледна точка на разпределението на ресурсите следва да бъдат разграничени две групи региони:

- **регионите, понастоящем в обхвата на Цел 1, които не покриват критериите за приоритета "сходство", дори при липсата на статистическия ефект от разширяването.** Подобни региони ще се ползват от подкрепа на преходна основа (по линията на "поетапно излизаци"), която ще следва пътека сравнима с тази за регионите, които вече не са в обхвата на Цел 1 в периода 2000-2006 г.

- **всички други региони на Съюза, които не са покрити нито програмите за "сходство", нито от подкрепата за "поетапно излизане",** описана по-горе.

Що се отнася до оперативните програми, финансирани от ЕСФ, Комисията предлага да обезпечи изпълнението на препоръките за заетост и да засили социалната интеграция, в съответствие с целите и препоръките на ЕСЗ.

Подкрепата трябва да се съсредоточи върху четири политически приоритета, които са от решаващо значение за изпълнението на ЕСЗ, и където финансирането от Общността може да осигури добавена стойност: увеличаване на адаптивността на работници и предприятия; подобряване на достъпа до заетост и увеличаване на участието на пазара на труда, засилване на социалната интеграция и борбата с дискриминацията, мобилизирането на реформи в областта на заетостта и интегрирането,

о Цел "Европейско териториално сътрудничество"

Като се основава на опита на сегашната инициатива "INTERREG" Комисията предлага да създаде нова цел, посветена на по - нататъшно **хармонично и балансирано интегриране на територията на Съюза, чрез подкрепа на сътрудничество между неговите различни компоненти по важни за Общността въпроси от международно, транс - национално и между - регионално ниво.**

Действията ще се финансират от ЕФРР и ще се съсредоточат върху интегрирани програми, управлявани от единствен орган, в изпълнение ключовите приоритети на Общността, свързани с програмите от Лисабон и Гьотеборг.

Всички **региони по вътрешната сухоземна граница, някои региони по външната сухоземна граница и някои съседни морски граници** ще са приемливи за **транс - гранично сътрудничество**. Целта е да се насърчават съвместни решения на общи проблеми между съседни власти, като градско, провинциално и крайбрежно развитие и развитие на икономическите отношения и разработване на мрежи между МСП.

Що се отнася до по-широките действия за насърчаване на **транс - национално сътрудничество,**

страните - членки и регионите са поканени да оценят полезността и ефективността на **съществуващите 13 транс - национални зони за коопериране** (дефинирани по INTERREG IIIB) в светлината на разширението. Целта ще бъде да се вземе, заедно с Комисията, решение за определен брой зони за транс - национално сътрудничество, които са достатъчно съвместими и които имат общи интереси и възможности за развитие. Предвижда се подобно сътрудничество да се фокусира върху стратегически приоритети с транс - национален характер като Изследване и Развитие (R&D), околна среда, предотвратяване на риска и интегрирано управление на водите.

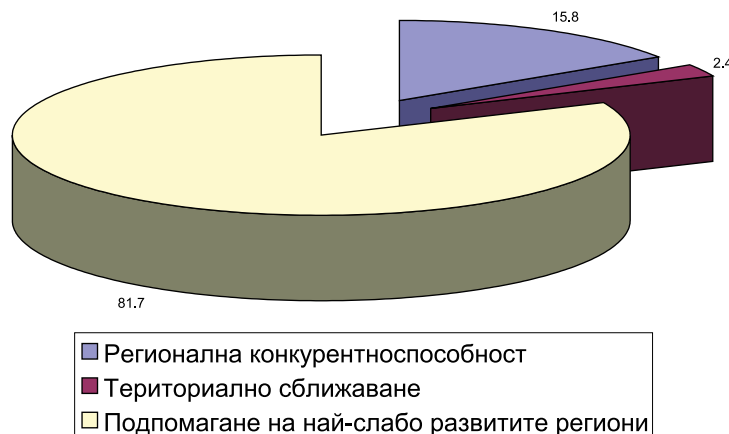
И накрая, Комисията предлага в бъдеще регионите да включат в рамките на своите регионални програми действия за между - регионално сътрудничество. За постигането на това регионалните програми трябва да отделят известно количество ресурси за обмяна, коопериране и разработване на мрежи с региони в други страни - членки.

2. ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ

Финансовите ресурси, отделени за Кохезионната политика, отразяват амбицията на разширения Съюз да насърчава растежа и създаването на работни места в по-малко предпочитаните области. За периода 2007-2013 г. Комисията предлага разпределянето на 307.61 милиарда евро в подкрепа на трите приоритета на променената кохезионна политика.

Разбивката на тази сума за трите цели на променената политика е както следва:

- **около 81.7 % за цел "Сходство" или ~251.330 млрд €.**
- **около 15.8 % за цел "Регионална конкурентоспособност и заетост" или 48.789 млрд €.**
- **около 2.4% за цел "Европейско териториално сътрудничество" или 7.500 млрд €.**

Обща рамка и размер на финансирането по Структурните фондове и Кохезионния фонд

Регламент 1083/2006 дава общата рамка и общите принципи и структури за управление на средствата от Структурните фондове.

Размерът на участието на бюджета на общността чрез Структурните фондове. Финансирането от Общността винаги трябва да бъде допълнено от национално финансиране, за да се гарантира устойчивост на инвестициите и заинтересуваност от изпълнение на проектите. Делът на средствата от ЕС варира в зависимост от възможността на страната или региона да съфинансира проектите, като колкото по-беден е региона, толкова по-малък процент съфинансиране трябва да предостави. ЕС финансира:

- o Максимум 85% от общата стойност в случаите на мерки, предприети в регионите за подкрепа по цел Сходство и Регионална Конкурентоспособност и заетост и Кохезионния фонд, чиито БВП на глава от населението за периода 2001-2003 е < 85% от средния за ЕС-25. България попада в тази група, следователно, българското правителство трябва да предостави поне 15% от стойността на проектите предвидени за подкрепа;
- o Максимум 80% от общата стойност при СФ и 85% при Кохезионния фонд в случаите на мерки, предприети в останалите региони, които попадат в пеходния режим за Кохезионния фонд от 01.01.2007 г. (Испания);
- o Максимум 75% от средствата по цел Сходство за страни, различни от тези изброени по предходните точки;
- o Максимум 50% от средствата по цел Регионална Конкурентоспособност и заетост за страни, различни от тези изброени по предходните точки;
- o Максимум 50% за крайни региони, посочени в чл. 299(2) от Договора за ЕО, облагодетелстващи се от допълнителните средства за тези региони по силата на параграф 20 от Анекс II;
- o Максимум 85% за крайни региони, посочени в чл. 299(2) от Договора за ЕО – за цел Сходство и цел Регионална Конкурентоспособност и заетост;
- o В изключителни случаи, 100% от общата стойност за мерки, предприети по инициатива на комисията за подготвителни проучвания и техническа помощ;
- o Базата за оценка е БВП на глава от населението;
- o Във всички случаи е необходимо съвместно финансово участие по Структурните

фондове и от националните бюджети;

- o Действителният размер на съдействието се определя в зависимост от вида на извършваните дейности.

3. ПРИНЦИП НА ПОМОШТА

Допълняемост, последователност и съвместимост

Фондовете осигуряват помощ, която допълва националните, регионални и местни мерки, като интегрира в тях приоритетите на Общността. Средствата от Структурните и Кохезионния фонд не заместват финансирането от националния бюджет за определена дейност или проект. За т.нар. „стари“ страни-членки, средствата от фондовете са само един от източниците за финансиране на икономическите политики, като в госта случаи собствените национални програми многократно надхвърлят по бюджет оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове. При новите страни членки, вкл. България, тези средства са доминиращият (на практика почти единствен) източник за финансиране на националната политика за развитие и основен инструмент за провеждане на активна икономическа политика и за повишаване на конкурентоспособността на предприятията

Комисията и страните - членки гарантират, че помощта от фондовете и страните – членки е в съответствие с дейностите, политиките и приоритетите на Общността. Това съответствие е показано най-вече в стратегическите насоки на Общността, в националния стратегически рамков документ и оперативните програми.

Финансираните от фондовете операции изпълняват разпоредбите на договора и приетите съгласно тях актове.

4. РЕГИОНИ, КОИТО МОГАТ ДА КАНДИДАТСТВАТ ЗА ПОМОШ ОТ СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ И ТЕРИТОРИАЛНИ ЕДИНИЦИ ЗА СТАТИСТИЧЕСКИ ЦЕЛИ

За целите на Структурната политика ЕС използва система на деление на териториални единици за статистически цели NUTS (от френски Nomenclature des Unit s Territoriales Statistiques). Системата влезе в сила със Закон No. 347/1997 Coll. за създаването на по-висши единици за местно самоуправление и с промените на Конституцията Закон No. 1/1993 Coll.

Законът за Регионално развитие (Обн. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2004г., изм. ДВ. бр.32 от 12 Април 2005г.), разделя територията на България на 6 района за планиране и 28 области, съвпадащи

с териториалния обхват на съществуващите области по Закона за административно-териториалното устройство на Република България.

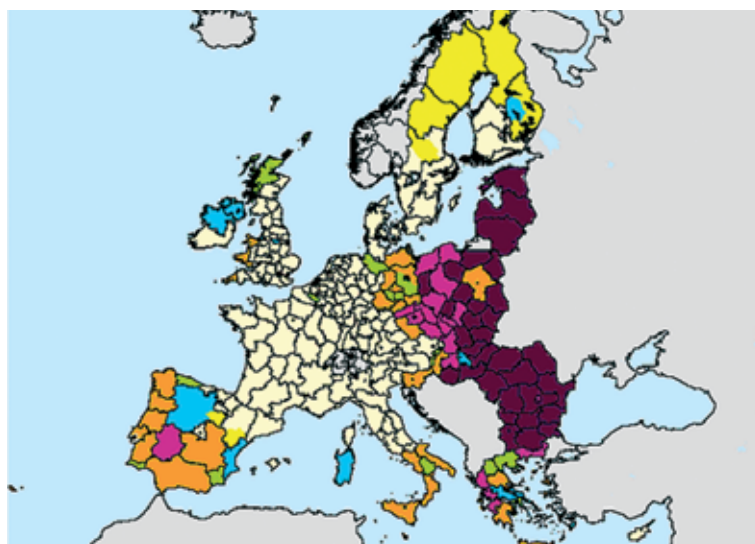
В преговорния процес по Глава 21 "Регионална политика и координация на структурните инструменти" е съгласуван предварителен, условен териториален обхват на териториалните единици използвани за статистически цели. Съгласно поетите ангажименти, България въвежда райониране на три нива, съответстващи на изискванията за териториалните единици NUTS 1, NUTS 2 и NUTS 3, дефинирани с Регламент 1059/ 2003. На ниво **NUTS 1** България е разделена на две неадминистративни териториални единици - **Северна България**, формирана от Северозападен, Северен централен и Североизточен район за планиране и **Южна България**, обхващаща Югозападен, Южен централен и Югоизточен район за планиране. На ниво **NUTS 2** България е разделена на 6 района за планиране, които са неадминистративни единици. Те се образуват от обединяването на различен брой административно-териториални единици - области. На ниво **NUTS-3** България е разделена на 28 района, които са административно-териториални единици, съвпадащи с териториалния обхват на съществуващите области по Закона за административно-териториалното устройство на Република България.

Територията на Република България като цяло е в обхвата на ниво единици NUTS I. Всички региони имат право на подкрепа от Структурните фондове според Цел "Сходство".

5. СТЕПЕН НА ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

Предоставянето на държавни помощи в съответните региони трябва да става при спазване на Регионалната карта на държавните помощи, която - в изпълнение на регламентите на Европейската комисия - е резултат от оценката на съответните статистически показатели, БВП на глава от населението и особено процента на безработица.

Съгласно последната Регионална карта за държавни помощи за програмния период 2007-2013 г., България ще прилага мерки с най-високия възможен интензитет на държавна помощ, който е 50% за територията на цялата страна. Таванът на държавните помощи може да бъде увеличен по силата на Насоките за национална регионална помощ на Европейската комисия (Официален вестник С 74, 10 март 1998г.) с до 15% пункта от позволените разходи за инвестиции, при условие, че получателите на помощта са малки и средни предприятия (наричани по-году МСП).

	Чл. 87.3.а		15% (слабо населени региони)
	50% интензитет		Икономическо развитие 15%/10% интензитет за допълнителни 7.5% от населението на ЕС25. Преходни разпоредби
	40% интензитет		
	30% интензитет		
	30% > 20% интензитет (статистически ефект); чл. 87.3.с		

II. СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ КАТО ОСНОВЕН ИНСТРУМЕНТ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС

В момента следните три Структурни фонда се използват за финансиране на проекти, които отговарят на горните цели:

1. ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ (ЕФРР – ERDF)

Предоставя се финансиране за инвестиции в производство, което води до създаване на нови възможности за работа, инвестиции в инфраструктура, образование, обществено здраве, развитие на

местен потенциал, малки и средни предприятия, наука и научни изследвания и инвестиции в околната среда:

- Модернизация и разнообразяване на икономическата структура както на страните членки, така и на отделните региони.
- Иновации и предприемачеството, научноизследователски институти и промишленост, благоприятстване достъпа до информационните и комуникационните технологии, ноу-хау и окуряване на новите бизнес инициативи;
- Подобряване състоянието на основните инфраструктури в областта на транспорта, телекомуникациите и енергийните мрежи, водоснабдителните и канализационни системи и съоръженията за опазване на околната среда;
- Опазването на околната среда, подкрепа за развитието на екологичната индустрия, реконструкция и обновяване на изоставени индустриални площадки, подпомагане вземането на мерки за предотвратяване риска от природни и технологични бедствия, инвестиции в инфраструктурата, свързани с програмата НАТУРА 2000, принос за устойчиво икономическо развитие, в полза на по-чисти методи в областта на транспорта и развитието и използването на възобновяеми енергийни източници;
- Укрепване на капацитета на националните и регионални администрации в управлението на Структурните фондове.

2. ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД (ЕСФ – ESF)

Финансирането по линия на ЕСФ подпомага най-вече безработните и трайно безработните лица и реинтегрирането им на пазара на труда, по-бързата интеграция на младите хора в трудовия процес, приспособяване на работната сила към промените в промишлеността, налагане на политика на равни възможности на пазара на труда, стабилизиране и увеличаване на заетостта, подкрепа на човешките ресурси, заети в научни изследвания и развойна дейност (НИРД) и по-нататъшно подобряване на образованието и придобиването на умения. ЕСФ инвестира също в развитието на човешки ресурси; подобряване достъпа до пазара на труда за дълготрайно безработни и хора в неравностойно положение; мерки за засилване на социалното сближаване; укрепване институционалния капацитет и ефективността на администрацията и обществените услуги.

3. КОХЕЗИОНЕН ФОНД

През 1994г. бе създаден и Кохезионен фонд, който допълва помощта предоставяна от Структурните

фондове. Финансирането по линия на Кохезионния фонд е насочено към онези страни-членки с БВП на глава от населението под 90% от средния в ЕС. Инвестициите се трансформират в големи проекти в областта на:

- опазване на околната среда
- трансевропейските мрежи по линия на транспортната инфраструктура
- устойчиво развитие чрез опазване на околната среда (енергийна ефективност, ВЕИ, транспортни мрежи извън ТЕТМ)

4. ДРУГИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

o **Европейски фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието (ЕФОГЗ - EAGGF)**

Част от помощите са насочени за подкрепа на селското стопанство в планинските и полупланинските райони, подпомагане на млади земеделски стопани, създаване на сдружения на производителите, усъвършенстване на структурата и качеството на земеделската продукция, развитие на инфраструктурата в селските региони и т.н. ЕФОГЗ предоставя средства за инвестиции в областта на земеделието, с цел модернизация и увеличаване на продукцията и намаляване на цените, уеднаквяване на качеството, защитата на околната среда в контекста на общата аграрна политика. Този фонд осигурява начални инвестиции за млади фермери и за системи за квалификация в областта на земеделието.

Аграрният фонд финансира проекти, свързани с горското стопанство и устойчивото му управление, както и такива за многостранни мерки за интегрирано развитие на земеделските области: обновяване на селата, алтернативни дейности – туризъм и занаяти, защита на околната среда и други.

o **Финансов инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР - FIGO)**

Програмите на този фонд са разработени за структурна реформа на сектора Рибарство. Той осигурява средства за възстановяването на флота и модернизация на плавателните съдове, приспособяването на рибовъдните дейности към рибния пазар и за социално-икономически мерки, за допълващи мерки, защита на рибните борси по бреговете ивици, за оборудване на пристанищата и рибовъдните стопанства и обучение на рибните фермери, за изработването и реализацията на продукцията и други, в контекста на общата селскостопанска политика.

Правната рамка на Финансовия инструмент за рибовъдството е установена с Регламент на Съвета

№ 1263/1999 г., приет на 21.06.1999 г. Откриването му за България ще бъде възможно на един по-късен етап – когато се установи, че е налице нормативна и материална база за това. Системата на управление на Европейските структурни фондове се основава на принципите на субсидираност и партньорство, с оглед бързото разпределение и ефикасното действие. Това означава, че всяка страна извършва действията и поема отговорностите по изпълнението на програмите в рамките на периода 2000-2006 г. Общата правна рамка на Европейските структурни фондове се определя от Регламент № 1260/1999 г., приет от Съвета на 21.06.1999 г.

о **Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)**

Друг финансов инструмент е Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), която предоставя заеми или гаранции за заеми за нуждите на промишлеността, инфраструктурата, телекомуникациите, опазването на околната среда и енергетиката. Въпреки, че началният капитал на Банката е предоставен от страните-членки на ЕС, ЕИБ набира повечето от финансовите си ресурси чрез търговски лихви на международните финансови пазари.

о **Инициативи на Общността**

Освен помощта, предназначена за инициативи на страните-членки съществуват и Инициативи на Общността, които се променят за всеки програмен период. Тези инициативи подпомагат трансграничното сътрудничество и са насочени към развитието на човешките ресурси и елиминирането на всякаква дискриминация на пазара на труда (Програмата EQUAL за равни възможности за жените и мъжете), и икономическо и социално съживяване на градове и градски райони в упадък (Програмата URBAN - Общностна инициатива за градските области).

о **Хоризонтални политики на Общността**

Условие за участието на икономически организации в програми, подкрепяни от Структурните фондове (наричани по-долу СФ) е съблюдаването и спазването на хоризонталните политики на ЕС като насърчаването на:

- Устойчиво развитие;
- Опазване на околната среда;
- Равни възможности за жените и мъжете;

- Информационно общество;
- Развитие на човешките ресурси.

5. СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ НА ОБШНОСТТА

Стратегическите насоки на Общността за кохезионна политика в подкрепа на растежа и заетостта 2007-2013 г. са стратегическия документ за провеждане на Кохезионната политика - приет през юли 2005 г. Документът интегрира приоритетите на ЕС в национални и регионални програми за развитие. Той е базиран на приоритетите на Лисабонската стратегия. В него се набляга на концентрацията на финансови ресурси – предвиждат се ограничен брой приоритети, които са съсредоточени върху най-неотложни проблеми. Документа е насочен към засилване на диалога между Комисията, страните-членки и отделните региони. В него има по-ясно описани цели и делегиране на по-големи отговорности.

Включва следните приоритети:

Приоритет 1 “ Европа и регионите ѝ – по-добро място за инвестиции и живот ”

- Разширяване и подобряване на транспортната инфраструктура
- Баланс между опазването на околната среда и икономическия растеж
- Увеличаване на дела на възобновяеми енергийни източници

Приоритет 2 “ Подобряване на знанието и иновациите с цел растеж ”

- Увеличаване на инвестициите в НИРД
- Улесняване на иновационните дейности и насърчаване на предприемачеството
- Информационно общество за всички
- Подобряване достъпа до финансиране

Приоритет 3 “ Повече и по-добри работни места ”

- Увеличаване на заетостта и модернизиране на системата за социално подпомагане
- Подобряване адаптивността на работната сила и мобилността на пазара на труда
- Повишаване на инвестициите в човешки капитал чрез подобро образование и умения

- Повишаване на административния капацитет
- Подобряване на здравеопазването

Приоритет 4 " Териториално сближаване и сътрудничество "

- Роля на градските региони в увеличаване растежа и заетостта
- Подкрепа за разнообразяване на икономическите дейности в селските региони
- Сътрудничеството – транс-гранично/ транс-национално /между-регионално

III. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА "КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ" ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРУКТУРНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС

1. ПРОЦЕС НА ПРОГРАМИРАНЕ НА ПОМОЩТА ОТ СФ В БЪЛГАРИЯ

Първото условие за усвояване на помощ по линия на СФ на ЕС е способността за работа с необходимите програмни документи, както те се изискват от Комисията.

След присъединяването си към ЕС през 2007 г. Република България ще получи за периода 2007-2009 г. значителен финансов ресурс. Средствата за структурни интервенции се разпределят в рамките на политиката на ЕС за икономическо и социално сближаване по три фонда – Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд, който финансира предимно големи инфраструктурни проекти в областта на опазването на околната среда и транспорта. Средствата целят намаляване на различията в социалното и икономическото развитие на отделните региони и членки на ЕС, за да бъде гарантирано единството на ЕС. Въпреки, че през последните години, България постигна значителен успех в превръщането си в конкурентна икономика, главно по отношение на връзките си със страните-членки на Съюза, брутния вътрешен продукт на страната е все още под 75% от средния брутен вътрешен продукт за ЕС. Това означава, че цялата страна се счита за регион по Цел "Сходство" съгласно досега действащите регламенти, или страна, по цел Сближаване съгласно новите регламенти, и ще може да получава подкрепа по структурните фондове по тази цел.

Всяка страна-членка на ЕС подготвя Национален план за развитие (НПР), който Комисията използва като основа за съставяне на Националната стратегическа референтна рамка (НСРР), която фактически представлява споразумение между Комисията и правителството на определена страна-членка.

Споразумението определя набелязаните цели и финансовото участие на ЕС.

Обобщените приоритети за развитието на страната и общата визия за усвояването на фондовете се съдържат в Националната стратегическа референтна рамка (НСРР), разработвана от Агенцията за икономически анализи и прогнози и Централното координационно звено – дирекция „Управление на средствата от ЕС“, в Министерство на финансите. НСРР е стратегически документ изготвян от страната-членка, който гарантира, че структурната помощ на Общността е в съответствие със стратегическите насоки на Общността за сближаване. НСРР определя връзката между приоритетите на Общността от една страна и националните и регионални приоритети за осъществяване на устойчиво развитие и националния план по заетостта, от друга страна. Рамката представлява отправен документ за подготовка на програмирането на фондовете и за подготовка на тематичните и регионални програми. Тя съдържа описание на стратегията на страната - членка и нейното оперативно изпълнение. НСРР се договаря с Европейската комисия. НСРР се състои от две части.

Националната стратегическа референтна рамка за периода 2007-2013 г. определя две стратегически средносрочни цели, които България трябва да постигне:

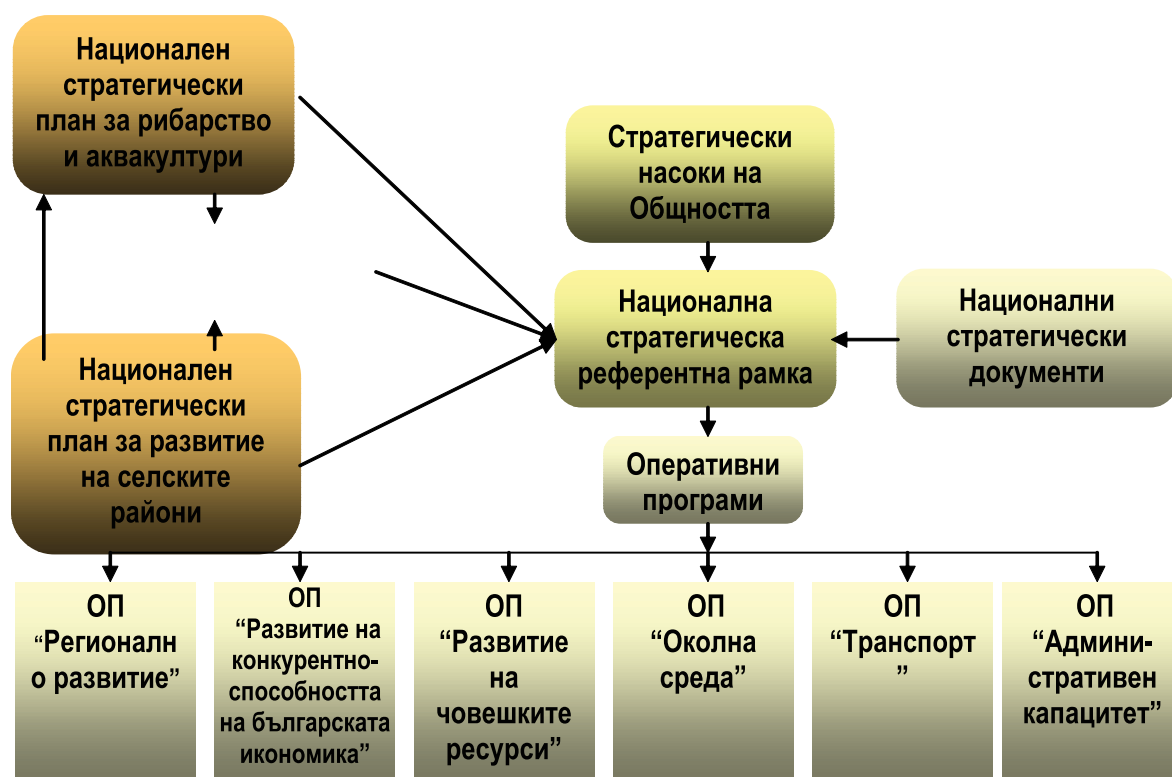
- ✦ Засилване на конкурентоспособността на икономиката с оглед на постигането на висок и устойчив растеж;
- ✦ Развитие на човешкия капитал с цел осигуряване на по-висока заетост, доходи и социална интеграция.

Основните области на интервенция за постигане на стратегическите цели на НСРР за периода 2007-2013 г. са концентрирани в следните стратегически приоритети:

- ✦ Подобряване на физическата инфраструктура;
- ✦ Повишаване на качеството на човешкия капитал с фокус върху заетостта;
- ✦ Насърчаване на предприемачеството, благоприятната бизнес среда и доброто управление;
- ✦ Поддържане на балансирано териториално развитие.

Приоритетите формират база за министерствата да планират и координират подготовката за прилагане на Структурните фондове и Кохезионния фонд през периода 2007-2013 г., чрез разработването на оперативни програми, които детайлно описват проблемите в дадена сфера и начините за разрешаването им с помощта на финансирането от ЕС. Всяка ОП съдържа стратегия за развитие за даден регион или сектор, съдържаща приоритети и цели, които да бъдат постигнати чрез помощта от Структурните и Кохезионния фондове. Реализирането на ОП започва след

тяхното одобряване от Европейската комисия. Отговорни за разработването, договарянето с Европейската комисия и изпълнението на Оперативните програми са Управляващите органи на съответните Оперативни програми.

Две оперативни програми – ОП „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика“ и ОП „Регионално развитие“ - получават финансиране от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Три оперативни програми – ОП „Развитие на човешките ресурси“, ОП „Административен капацитет“ и ОП „Техническа помощ“ – получават финансиране от Европейския социален фонд (ЕСФ).

Две оперативни програми – ОП „Транспорт“ и ОП „Околна среда“ – получават финансиране както от Кохезионния фонд, така и от ЕФРР.

Управляващите органи на седемте оперативни програми са както следва:

1. Министерство на икономиката и енергетиката за ОП „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика“

2. Министерство на регионалното развитие и благоустройството за ОП „Регионално развитие“
3. Министерство на труда и социалната политика за ОП „Развитие на човешките ресурси“
4. Министерство на сѐржавната администрация и административната реформа за ОП „Административен капацитет“
5. Министерство на финансите за ОП „Техническа помощ“
6. Министерство на транспорта и съобщенията за ОП „Транспорт“
7. Министерство на околната среда и водите за ОП „Околна среда“

Националният стратегически план за развитие на селските райони се разработва и ще бъде управляван от Министерство на земеделието и горите и ще получава финансиране от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието (ЕФОГЗ).

Националният стратегически план за рибарство и аквакултури се разработва и ще бъде управляван от Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури и ще получава финансиране от Финансовия инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР). Откриването на ФИОР за България ще бъде възможно на един по-късен етап – когато се установи, че е налице нормативна и материална база за това.

2. ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА“

Министерство на икономиката и енергетиката е отговорно за разработването и управлението на ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ (ОП „Конкурентоспособност“) за периода 2007-2013 г. Програмата се разработва в съответствие с поетите ангажименти по Преговорна глава 21 „Регионална политика и координация на структурните инструменти“. Оперативната програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ (ОП „Конкурентоспособност“) е основният програмен документ за провеждане на политика за икономическо и социално сближаване и подобряване на конкурентоспособността на българската икономика.

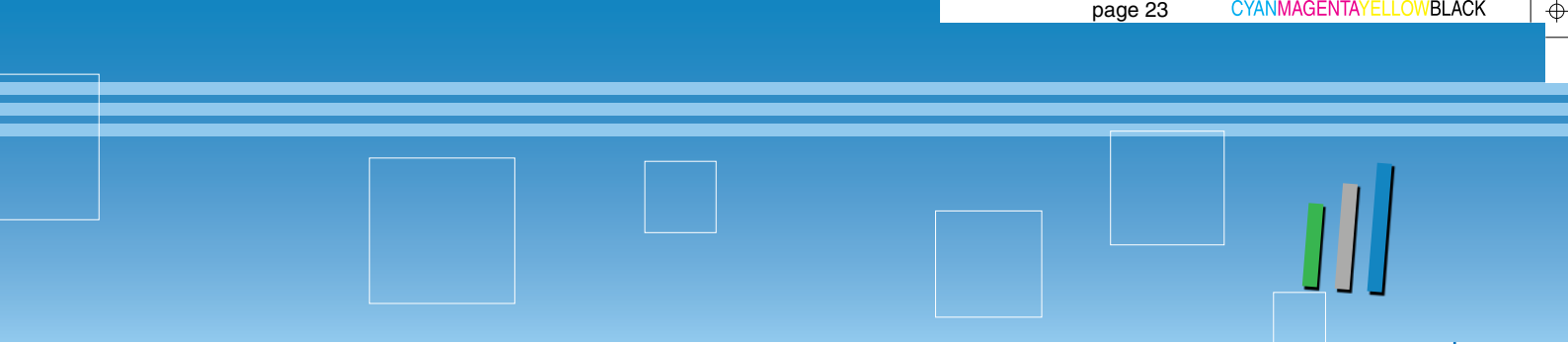
Целта на ОП „Конкурентоспособност“ е **развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар, чрез насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията и подобряване на бизнес средата**. Средствата, които ще бъдат предоставяни в рамките на ОП „Конкурентоспособност“ са насочени към развитие на конкурентен и ефективен производствен и бизнес потенциал, който да допринесе за увеличаване на икономическия ефект и да подпомогне необходимите структурни про-

мени в икономиката с оглед постигане на устойчив напредък и реално сближаване през програмния период. За постигане на поставените цели се предвижда подкрепа за развитието на производителността и ефективността на малки и средни предприятия, подпомагане развитието на иновациите и новите технологии, подобряване на общия климат на бизнес средата. Приоритетите на ОП са насочени към основните проблеми и бариери в социално-икономическото развитие на предприятията и предвиждат дейности, които да спомогнат за тяхното преодоляване и успешното справяне с предизвикателствата на Общия пазар. Те целят бързо компенсиране на значителното изоставане на българската икономика спрямо средното европейско ниво в области, определящи в значителна степен конкурентоспособността – научната и развойна дейност, достъпа до финансиране за микро, малки и средни предприятия и бизнес средата. Оперативната програма ще действа и по преодоляването на някои хоризонтални въпроси като проблеми с околната среда, равнопоставеност и развитие на информационното общество. В съответствие с приоритетните цели за развитие, базирани на SWOT анализа и списъка с несъответствия, ОП „Конкурентоспособност“ отговаря на стратегическата цел от НСРР „Достигане и поддържане на висок икономически растеж чрез динамична икономика на знанието в съответствие с принципите на устойчивото развитие“ и на стратегически приоритет 3 от НСРР „Повишаване на конкурентоспособността на българската икономика“.

ОП „Конкурентоспособност“ ще се финансира със средства от Европейския фонд за регионално развитие и съответното съфинансиране от страна на националния бюджет. В тази връзка, дейностите по приоритетите са съобразени и с изискванията за финансиране от ЕФРР Оперативната програма отговаря на основните стратегически и програмни документи на ЕС, като е в съответствие с политиките на Съюза - проекторегламенти 492 и 495 за структурните и кохезионния фонд и за ЕФРР, Стратегическите насоки на общността за кохезионна политика в подкрепа на растежа и заетостта 2007-2013 г., Лисабонската стратегия и др., както и националните политики и стратегическите цели на НСРР.

3. КОМИТЕТ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“

Целият процес на изпълнение на оперативната програма подлежи на наблюдение (мониторинг), което ще се осъществява от Комитет за наблюдение (КН) по ОП „Конкурентоспособност“. КН утвърждава критериите за избор на операции по ОП и годишните и заключителните доклади за изпълнението ѝ преди предоставянето им на Европейската комисия. Комитетът за наблюдение одобрява и промени в оперативната програма в резултат на вътрешни или независими оценки, за да предостави мандат на Управляващия орган за преговори с ЕК по промените.

КН е основан на принципа на партньорство в съответствие с Регламент 1083/2006 на Европейския Съвет. Това означава, че в него членуват представители на всички заинтересовани страни и социално-икономически партньори – работодателски организации, синдикати, университети и БАН, независими икономически изследователски институти, управляващи органи на другите ОП, министерства и агенции пряко свързани с изпълнението на ОП „Конкурентоспособност“ и др.. Комитетът за наблюдение по ОП „Конкурентоспособност“ е създаден по силата на ПМС 182/21.07.2006 г. Учредителното му заседание се състоя на 20.11.2006 г., а реалната му дейност ще започне след одобрението на програмата от ЕК, което се очаква през есента на 2007 г. За да се гарантират компетентни решения на КН и устойчивост на оперативната програма, през първата половина на 2007 г. ще бъдат проведени поредица обучения за членовете на комитета.

ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ:

**МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И ЕНЕРГЕТИКАТА,
Дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“
тел. 02/ 940 75 01; факс: 02/ 981 17 19**

ел.поща: orcomp@iaphare.org

Интернет адреси:

www.iaphare.org

www.mee.government.bg

**ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ
НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ**

тел. 980 50 69, факс: 980 58 69,

Интернет адрес:

www.sme.government.bg

Министерство на икономиката и енергетиката

**Дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ -
Управляващ орган на Оперативна програма „Развитие на
конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013 г.“**